

Brussel, 23 juni 2016

Advies nr. 2016/09

Uitgebracht op verzoek van de minister van Zelfstandigen

Artikel 109, §1, van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Een statuut voor de student-zelfstandige

Het Comité brengt een positief advies uit over een wetsontwerp dat een sociaal en fiscaal statuut invoert voor studenten die naast hun studies een zelfstandige activiteit uitvoeren. Om het statuut aan te vragen moeten de betrokkenen:

- *minstens 15 jaar en maximaal 25 jaar zijn;*
- *ingeschreven zijn om opleiding te volgen in een onderwijsinstelling die door een bevoegde overheid in België erkend is;*
- *een activiteit uitoefenen, die onderwerping aan het sociaal statuut impliceert.*

De studenten-zelfstandigen zullen een gunstig sociale bijdrageregime genieten voor zover hun inkomen onder het drempelbedrag van 13.010,66 EUR blijft. Op de eerste 6.505,33 EUR die deze studenten uit zelfstandige activiteit genereren, zullen zij geen bijdragen betalen. Op de inkomsten die dit grensbedrag overschrijden, geldt - - een bijdragepercentage van 21% (2017). De student-zelfstandige die bijdragen betaalt, opent eigen rechten in de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Verder zal de student-zelfstandige kunnen rekenen op een gunstige fiscale behandeling. Een eerste schijf van de inkomsten (te indexeren bedrag van 1.500 EUR) verworven als student-zelfstandige, zal immers niet in aanmerking worden genomen voor de fiscale berekening van de bestaansmiddelen (op basis waarvan men oordeelt of iemand al dan niet fiscaal ten laste is).

Het Comité neemt met tevredenheid kennis van het wetgevend initiatief om een specifiek statuut te creëren voor student-zelfstandigen. Het stemt immers in grote mate overeen met de voorstellen die het Comité formuleerde in zijn advies 2016/03. Het formuleert evenwel opmerkingen bij:

- *de wijze waarop het toepassingsgebied werd geformuleerd;*
- *de mogelijkheid die de Koning wordt gelaten om een cumulatieverbod op te leggen van het statuut als student-zelfstandige met een activiteit als student werknemer;*
- *het feit dat wie zijn vader of moeder helpt in zijn handelszaak en hiervoor enige vergoeding ontvangt die door de ouder als beroepskost wordt afgetrokken, nog steeds niet langer fiscaal ten laste zal zijn;*
- *het feit dat de coherentie met andere beleidsdomeinen moet worden opgevolgd.*

1 Inleiding

De invoering van een specifiek statuut voor de student-ondernemer is een van de prioriteiten van de minister voor Zelfstandigen. Hiermee wil hij het zelfstandig ondernemerschap bij jongeren stimuleren. In maart 2016 bracht het Comité reeds advies uit over een eerste voorstel van de minister en formuleerde het voorstellen voor de concrete uitwerking ervan¹.

In dit advies buigt het Comité zich over een wetsvoorstel dat een sociaal en fiscaal statuut invoert voor de student-zelfstandige.

2 Een sociaal statuut voor de student-zelfstandige

Het wetsontwerp dat wordt voorgelegd aan het Comité beoogt de invoering van een specifiek statuut voor de student-zelfstandige. Tot op heden kan de student die naast zijn studies een zelfstandige activiteit uitoefent onder bepaalde voorwaarden worden gelijkgesteld met een zelfstandige in bijberoep voor wat betreft de sociale bijdragebetaling². Hij geniet dan een meer gunstige bijdrageregeling maar bouwt geen eigen sociale rechten op. Deze regeling zal plaats maken ten voordele van een specifiek sociaal statuut.

2.1 Toepassingsgebied

De student zal op zijn vraag onderworpen worden als student-zelfstandige wanneer hij aan de volgende 3 cumulatieve voorwaarden voldoet:

- hij is minimaal 15 jaar³ en is niet meer onderworpen aan de voltijdse leerplicht⁴ en is hoogstens 25 jaar⁵
- hij is voor het betrokken school- of academiejaar in hoofdzaak ingeschreven om onderwijs te volgen in een onderwijsinstelling in ons land of in het buitenland, die door een bevoegde overheid in België erkend is;
- hij oefent een zelfstandige activiteit uit waarvoor hij krachtens het KB nr. 38 onderworpen is aan het sociaal statuut der zelfstandigen.

Aan de koning wordt de nadere bepaling overgelaten van:

- de modaliteiten voor de indiening van de aanvraag;

¹ Advies 2016/03 Een statuut voor de student-ondernemer.

² Cf. Advies 2016/03

³ Deze leeftijd stemt overeen met de leeftijd die wordt toegepast voor de uitoefening van een loontrekkende activiteit.

⁴ Maximum 16 jaar

⁵ De leeftijd van 25 jaar stemt dan overeen met de leeftijdsgrens voor de toekenning van de kinderbijslag of voor de terugbetaling van geneeskundige verzorging als kind ten laste. Deze grens van 25 jaar zal op dezelfde manier worden toegepast voor alle jongeren die de leeftijd van 25 jaar bereiken in een kalenderjaar (in het begin of op het einde van dat kalenderjaar), namelijk tot aan het einde van het desbetreffende schooljaar of academisch jaar.

- het begin- en eindkwartaal van onderwerping als student-zelfstandige;
- afwijkingen op de vooropgestelde maximale leeftijdsgrens;
- wat er moet begrepen worden onder 'een inschrijving in hoofdzaak in een onderwijsinstelling';
- wat er moet verstaan worden onder 'onderwijs volgen';
- de mate waarin de student tewerkgesteld met een arbeidsovereenkomst voor studenten, gebruik kan maken van het statuut van student-zelfstandige.

2.2 Een gunstige bijdrageregeling

Het wetsontwerp voorziet een specifieke sociale bijdrageregeling voor de student-zelfstandige.

In dit nieuwe regime zijn de studenten-zelfstandigen geen enkele sociale bijdrage verschuldigd op het deel van hun inkomen dat niet de helft van het minimuminkomen bedraagt op basis waarvan de zelfstandigen in hoofdberoep bijdragen betalen (13.010,66 EUR in 2016; de helft = 6.505,33 EUR). Ze zijn een bijdrage van 21%⁶ (20,5% in 2018) verschuldigd op de inkomsten die deze grens overschrijden, voor zover hun inkomen onder het bedrag van de minimale bijdragedrempel blijft (13.010,66 EUR in 2016)^{7 8}.

In de periode van begin van activiteit zullen de studenten die het aanvragen, voorlopig een forfaitaire bijdrage verschuldigd zijn van 20,5% (eerste jaar) of 21% (tweede en derde jaar) op een inkomen van 405,60 EUR (bedrag nog te indexeren).

Het wetsontwerp bepaalt dat de student-zelfstandigen die gebruik maken van het gunstige bijdrageregime geen vrijstelling van bijdragen kunnen verkrijgen.

⁶ Het wetsontwerp treedt in werking op 1 januari 2017. Op dat moment wordt het bijdragepercentage verlaagd van 21,5% naar 21%.

⁷ Ter vergelijking : een zelfstandige in hoofdberoep betaalt een bijdrage van 21% (vanaf 2017) op de inkomsten tot 56.182,45 EUR en 14,16% op de inkomsten tussen de 56.182,45 EUR en 82.795,16 EUR. Er geldt een minimale bijdragebetaling van maximum 699,32 EUR per kwartaal. Voor de zelfstandige in bijberoep is er geen minimumbijdrage. Hij is geen bijdragen verschuldigd wanneer zijn inkomsten lager zijn dan 1.439,42 EUR. Hij betaalt 21,5% op de inkomsten tot 56.152,45 EUR en 14,16% op de inkomsten tussen de 56.182,45 EUR en 82.795,16 EUR.

⁸ De student-zelfstandige zal zoals alle andere zelfstandigen de mogelijk hebben om aan zijn sociaal verzekeringsfonds een aanpassing te vragen van zijn voorlopige bijdragen, wanneer hij verwacht dat zijn inkomen ofwel niet het bedrag zal bereiken om bijdragen verschuldigd te zijn ofwel de grens om een verminderde bijdrage verschuldigd te zijn niet zal overschrijden.

2.3 Sociale rechten

2.3.1 Ziekte- en invaliditeitsverzekering

De student-zelfstandige die bijdragen betaalt⁹, zal in het kader van het nieuwe statuut eigen rechten openen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Studentenzelfstandigen die geen bijdragen betalen, blijven rechthebbende in de ziekte- en invaliditeitsverzekering als persoon ten laste¹⁰.

2.3.2 Gezinsbijslag

In zover de studenten-zelfstandigen de voorwaarden inzake gevolgde studies¹¹ en winstgevende activiteit¹² vervullen, kunnen zij kinderbijslag blijven genieten.

2.4 Fiscaal kader

Het wetsontwerp voorziet tevens wijzigingen aan het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92) zodat de inkomsten die in de hoedanigheid van student-zelfstandige worden gegenereerd, het voorwerp zijn van een gunstig fiscaal regime.

Een eerste schijf van de inkomsten (te indexeren bedrag van 1.500 EUR) verworven als student-zelfstandige, zal niet in aanmerking worden genomen voor de fiscale berekening van de bestaansmiddelen¹³. Op die manier zal het feit dat een student een inkomen verwerft als zelfstandige er minder snel toe leiden dat hij niet meer ten laste kan zijn van zijn ouders. Een vergelijkbare regeling bestaat momenteel al voor de inkomsten verkregen in uitvoering van een contract voor studentenarbeid¹⁴.

Net als inkomsten van zelfstandigen in bijberoep, zullen ook inkomsten van student-zelfstandigen niet worden aangemerkt als "activiteitsinkomen" voor de toepassing van het belastingkrediet voor lage activiteitsinkomsten (artikel 289ter, WIB 92).

De wet moet in werking treden op 1 januari 2017. De fiscale bepalingen zouden van toepassing zijn vanaf het aanslagjaar 2018.

⁹ Met andere woorden de student-zelfstandige die bijdragen betaalt op een inkomen tussen 6.505,33 EUR en 13.010,66 EUR.

¹⁰ Is dit niet mogelijk dan kunnen de betrokkenen in deze tak rechten openen d.m.v. een persoonlijke bijdragebetaling aan het ziekenfonds.

¹¹ minimum 17 uur of 27 ECTS-credits

¹² maximum 240 uur arbeid per kwartaal behalve tijdens het kwartaal van de schoolvakantie tussen twee studiejaar en maximum 520,08 EUR per maand voor het onderwijs met beperkt uurrooster of een vorming erkend door een openbare overheid

¹³ op basis waarvan geoordeeld wordt of men al dan niet fiscaal ten laste is

¹⁴ Wanneer een student zowel inkomsten als jobstudent als inkomsten als student-zelfstandige heeft, geldt de uitsluiting van de eerste schijf van 1.500 euro (te indexeren bedrag) inkomsten als bestaansmiddel voor beide types van inkomsten samengenomen.

3 Het advies van het Comité

Het Comité neemt met tevredenheid kennis van het wetgevend initiatief om een specifiek statuut te creëren voor student-zelfstandigen. In overeenstemming met de voorstellen die het Comité in zijn advies 2016/03 formuleerde, zullen studenten die op basis van een zelfstandige activiteit onderworpen zijn aan het sociaal statuut, in de toekomst:

- binnen bepaalde inkomensgrenzen kunnen genieten van een gunstige sociale bijdrageregeling;
- eigen rechten opbouwen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering indien zij bijdragen betalen;
- een gunstige fiscale behandeling kennen van de inkomsten die zij in de hoedanigheid van student-zelfstandige verwerven.

Daarnaast komt de vooropgestelde datum voor de invoering van het statuut overeen met de vraag van het Comité i) om de nodige tijd te voorzien voor de creatie van eventuele nieuwe gegevensstromen en ii) om het statuut in werking te laten treden op de eerste dag van een nieuw kalenderjaar.

Het Comité brengt dan ook een positief advies uit met betrekking tot het voorgelegde wetsontwerp. Het merkt evenwel de volgende punten op :

1) met betrekking tot het toepassingsgebied:

- Het statuut van student-zelfstandige zal aangevraagd kunnen worden door de onderworpen die aan enkele cumulatieve voorwaarden voldoet, waaronder minstens 15 jaar zijn. Binnen het sociaal statuut geldt er voor de zelfstandige echter maar een aansluitingsplicht vanaf het derde kwartaal van het jaar waarin hij 18 jaar wordt. De helper kan in principe pas aansluiten vanaf 20 jaar (tenzij hij gehuwd is). Buiten het sociaal statuut geldt als voorwaarde dat men meerderjarig moet zijn om een zelfstandige activiteit te mogen uitoefenen. De leeftijdsvoorwaarde van 15 jaar brengt dus niets bij en dreigt zelfs verwarring te creëren bij de doelgroep over deze regels.
- Een andere voorwaarde waaraan men moet voldoen is niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht. Ook deze voorwaarde staat op gespannen voet met de thans geldende regel in het sociaal statuut dat er maar een aansluitingsplicht geldt vanaf 1 september van het jaar waarin men 18 jaar wordt. Op die leeftijd geldt geen voltijdse leerplicht meer.
- Als derde voorwaarde geldt dat de betrokkene een beroepsbezigheid moet uitoefenen, "*uit hoofde waarvan hij onderworpen is aan het sociaal statuut der zelfstandigen*". Deze voorwaarde is echter sowieso vervuld, aangezien het statuut van student-zelfstandige maar aangevraagd kan worden door iemand die reeds onderworpen is.

Het Comité stelt daarom voor om deze voorwaarden te schrappen of aan te passen, teneinde onduidelijkheid over het toepassingsgebied van het statuut van student-zelfstandigen te vermijden.

2) met betrekking tot de cumulatie tussen het statuut van student-zelfstandige en jobstudent :

De Koning krijgt de bevoegdheid om te bepalen in welke mate een overeenkomst voor studentenarbeid de toepassing van het statuut van student-zelfstandige verhindert.

Het Comité ziet op dit moment nog geen noodzaak om het cumuleren van het statuut van student-zelfstandige met een andere tewerkstelling als student-werknemer te verbieden of te beperken. Het wijst er op dat artikel 5bis van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 reeds verhindert dat een werknemer – bovenop zijn arbeidsovereenkomst – voor zijn werkgever bijkomende dienstprestaties als zelfstandige zou leveren. De zelfstandige activiteiten van een student-werknemer staan dus noodzakelijk los van het werk / de activiteiten als student-werknemer.

Het Comité sluit evenwel niet uit dat er in de toekomst gegronde redenen kunnen zijn om over te gaan tot de invoering van een cumulatieverbod, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat er zich ter zake (te veel) misbruiken voordoen. Het Comité vraagt dat i) de noodzaak tot de invoering van een dergelijk verbod in voorkomend geval voldoende gemotiveerd wordt op basis van feitelijke gegevens én ii) dat het koninklijk besluit dat de invoering van dergelijk verbod bepaalt, voor advies aan het Comité wordt voorgelegd.

3) met betrekking tot de fiscale bepalingen

Het Comité merkt op dat de invoering van het specifieke statuut voor de student-ondernemer, in de voorgestelde vorm niets wijzigt aan het feit dat wie zijn vader of moeder helpt in zijn handelszaak en hiervoor enige vergoeding ontvangt die door de ouder als beroepskost wordt afgetrokken, niet langer fiscaal ten laste is¹⁵.

4) met betrekking tot de materies buiten het sociaal statuut

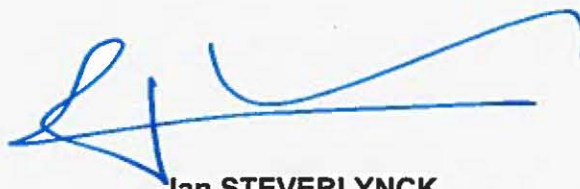
Het Comité merkt op dat het wetsontwerp betrekking heeft op het sociaal statuut en de fiscale bepalingen. De coherentie met andere beleidsdomeinen (zoals o.a. kinderbijslag, vestigingswet en inschrijving in de KBO, etc.) moet verder opgevolgd worden.

¹⁵ In zijn advies 2016/03 vroeg het Comité de afschaffing van deze bepaling.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op
23 juni 2016:

**Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris**

**Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter**

